

TELEGRAFUL ROMÂN.

Nr. 18. ANUL XIII.

Sabiiu, in 4/16 Martiu 1865.

Telegrafulu este de doua ori pe septe-
man: joia si Duminica. — Prenume-
ratiunea se face in Sabiiu la expeditura
a poiei pe afara la c. r. poste, cu bani
ga'ta prin scrisori francate, adresate
catra expeditura. Pretiulu prenumerati-
nei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a.
ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen-
tru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provincie din Monarchia pe unu an
8 fl. ora pe o jumetate de anu 4 fl. v. a.
Pentru princ. si tieri straine pe anu 12
pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru
intea ora cu 7. cr. sirulu cu litere
mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si
pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. N. a.

Din Carlovitiu.

Despre evenimentele din memorabila sedintia din 20/8
Februariu si cele ce stau in legatura cu dens'a, despre cari
referiramu deja dupa foile germane, aflamu acum din funte
sigura si autentica urmatoarele:

Românii ajunsera la Carlovitiu in 17/5 Febr. si in 19/7
au inceputa potrivit decisiunilor imperatesci consultările a-
supr'a trebei banale si a monastirilor, ce ni s'aru cuveni din
vistieria comuna a Mitropoliei Carlovitiene, ca sa nu se im-
pedece masin'a organismului Mitropoliei noastre celei de cu-
rendu incuviintiate. Despre inceperea lucrării acestei a era
inseiciintiatu ilustrulu Comissaru imperatescu dela Congressu
D. Generalmaioru Bar. Filipoviciu, carele in sedintia Congres-
sului serbescu din 20/8 Febr. anuntia adunării, ca barbatii
de incredere ai Românilor, si totdeodata alesii deputati inca
din anulu trecutu dela alegerea de Mitropolitu au sositu la Car-
lovitiu, si amesuratu decisiunilor imperatesci au si inceputu
lucrarea lor; mai departe Comissarulu imperatescu pofli pre
Congressu, ca in intielesulu decisiunilor imperatesci sa alega
si din partea sea o comisiune, carea sa se puna in cointie-
legere cu partea româna, spre a conveni la o intielegere ami-
cabile in privint'a trebei banale si a monastirilor.

Deputatulu Cernoviciu, si dupa elu inca alti 6—7 au re-
flectatu: ca Congressulu nu cunoște obiectulu, spre a cărui
pertractare Comissarulu propuse alegerea unei Comisiuni, de
aceea Românii sa asterna Congressului cererea lor, seu sa
ocupe scaunele cele gôle din Congressu, căci si asiâ scaunele
unor deputati nu sunt ocupate, si atunci cu graiu viu sa dee
inainte, ce poflesc. In fine insusi Patriarchulu serbescu s'a
pronunciatu totu cam asiâ, ca cei antevorbitori, adaugendu,
ca va sci Congressulu sa fia dreptu câtra fratii nostri cor-
religionari români intocm'a, cum au sciutu Sinodulu din anulu
trecutu sa se arete dreptu pentru infintierea unei Mitropolii
române.

Vediendu Comissarulu imperatescu inversiunarea cea mare,
in carea devenira membrii cogsressului, cari prin gazetele ser-
be au fostu preocupati, si prin tinerea in secretu a stărei ce-
lei adeverate a obiectului, care Comissarulu l'au adusu la or-
dinea dilei, — n'au potutu face alt'a Impoternicitulu impera-
tescu, decâtu a luâ la protocolu cele intemplete, si a-si cere
inviatiuni ulterioiri dela locurile cômpetinti.

Si intr'adeveru nu se pôte mirâ din destulu acel'a, carele
scie decurgerea acestui obiectu.

Este unu ce cunoscutu in deobste, ca Sinodulu episco-
pescu dela Carlovitiu in anulu trecutu s'a declarat, ca o Mi-
tropolia româna de legea gr. resar. se pôte infiintia pe bas'a
canonica a bisericeii noastre, si ca acest'a se pôte face, deca Ma-
iestatea Sea Imperatoriulu nostru o va ierta; decisiunea acé-
st'a, urmata cu unanimitate, au trasu dupa sine si pertractări
asupr'a unor momente, care stau in strinsa legatura cu o
ierarchia, adeca asupr'a fondurilor comune ierarchice si a
monastirilor. Archiereii români, ca si cei serbesci, s'au e-
nunciatu generalminte in privint'a sumei, ce aru ave sa vina
pe partea mitropoliei române, ear din monastiri cerora Ar-
chiereii români cele patru: Hodosiu, Bezdinu, St. Giorgiu si
Mesiciu, ca pre unele, care se afla in mijloculu unei impo-
pulatiuni curatu române. Archiereii serbi s'au plecatu a da
pe partea româna numai unic'a monastire a Hodosiului in E-
parchi'a Aradului, si s'au declarat, ca ei in privint'a ace-
storu momente nu potu dice nimicu otaritu, pâna nu s'aru in-
trebâ congressulu national. Dupa mai multe desbateri s'au
otaritu, a emite o Comisiune din partea Sinodului, carea sa
cerceteze ratiociniulu fondurilor comune. Spre acestu sfar-
situ s'au emis doi Episcopi si câti va membrii congressuali,
ear din partea româna au fostu Eppulu Aradului Procopiu
Ivacicoviciu, apoi dd. de Mocioni si Babesiu. Comisiunea a-
cést'a au inceputu lucrarea sea, dar nu si-a potutu aflâ unu
punctu de manecare, care sa fia potutu multami atâtu pre Ro-

manii, câtu si pre Serbii; căci parerea in privint'a principiului
pentru conlucrare erau de totu diverginti. Românii voiau, că
fondurile respective sa se iee ca nisce averi confessionale, ear
barbatii serbi denegau fonduriloru acestu caracteru, si le bo-
tezau averi nationali. Disparitatea acestoru pareri a trasu
dupa sine dône voturi separate, si asiâ si diverginti intre sine,
care s'au predatu Sinodului, de unde s'au asternutu la locurile
mainalte. — Aci mai vine a se insemná, ca Sinodulu n'au a-
dusu nici o decisiune in privint'a acestoru voturi.

In privint'a protocolului sinodale in aceste dône voturi
s'au induratu Maiestatea Sea tôte conclusele aduse cu una-
nimitatea Sinodului a le incuviintia, va sa dica, a resolvî Mi-
tropoli'a noastră pentru Ardeleni si Ungureni, ear obiectulu pen-
tru bani si monastiri a nu-lu decide, căci Sinodulu n'au adusu
conclusu unanimu, ci a demandâ, că in congressu sa se caute
pentru o impacare. Spre care sfarsitu Congressulu are a se
imparti in dône corporatiuni; la un'a, sub presidiulu Patriar-
chului, Eppii si deputatii serbi, ear la cealalta, sub presidi-
ulu Archiepiscopului si Mitropolitului românu, Eppulu Aradu-
lui si deputatii români sa se consulte, si amendône aceste cor-
poratiuni sa se invoiésca spre ajungerea unei impacaciuni. —
Asiâ dara se vede, ca Comissarulu imperatescu au propusu
alegerea comisiunei congressuale in urm'a decisiunei preinalte,
ce au urmatu la conclussulu Sinodului, si fiindca nici unu
membru din Sinodu n'a deslucitu Congressului starea lucrului,
sa provocatu opositiunea aceea a Congressului.

Prelanga tôte acestea sunt semne invederate, cum un'a
partida a Congressului pandesce dupa unu momentu favori-
toriu, pentru de a face initiativ'a spre luarea acestui obiectu mo-
mentosu la pertractare in intielesulu decisiunei preinalte,
ca cele stricate sa se direga. —

Mai departe aflamu totu dela congressu, ca in sie-
dintia din 7 Martiu c. n. se predetera câte va dispo-
sitiuni (Bestimmungen) preinalte privitoare la organisarea
consistorieloru si la rezervarea normarei congressului. Able-
gatii Cernojevic si Miletic se si apucara a le scarmanâ, dar
aflara resistintia in Kusevic, in Zastavnikovic ca reprezentan-
tele militariloru si in Petrovic, dar cu deosebire in Comis-
sarulu c. r., care, dupacum spune „Gen. Corr.“, refruntâ acele
suppositiuni din punctu in punctu.

Actulu celu mai momentosu pentru noi
R o m â n i i inca s'a severstitu in sedintia acést'a; barbatii
de incredere ai Românilor au predatu congressului cererile
acestor'a in scrisu, si congressulu au alesu 11
membrii, cari sa preconsulte obiectulu.

Organisarea parochieloru este finita; legea scolei se re-
dige acum.

Dupa scirile mai nôue Românii, afara de cele 4 manastiri
numite, aru pretinde din fondurile comune 870,100 f. fondulu
Eppului Putnicu intregu, Aradulu intregu, ear Versietulu si Ti-
misiór'a de jumetate. —

Lumini de parafinu.

In numerulu 56 a lei „Herm. Zlg.“ etc. din anulu ace-
st'a aflamu, ca s'aru fi formatu o Asociatiune spre intemeia-
rea unei fabrici de lumini de parafinu, precum si de
sapunu si alte produse chemice. Nrulu 60 alu aceleia-si foi
aduce unu articulu deslusitoriu in privint'a productelor din
parafinu, intitulatu: „Cestiunea iluminării cu
parafinu“.

Noi, cari inca amu fostu si suntemu de credintia, ca ra-
dicarea poporului e conditiunata si de radicarea industriei in
genere, cugetamu a face unu servitiu publiculu nostru ceti-
toriu, reproducendu articulu, care deslusiesce si alte latori
ale ramului acestui de industria, — privitoare la starea noastră.

Eata articulu:
„Deca potemu dá crediamentru sciriloru ce circuleza pe
ici pe colea, atunci in tempulu mai dincóce sa se fia nascutu

o întrebare, carea aru fi foarte apta de a stârni interesele generale. Întrebarea acestă privește mai multu iluminarea și are de a face specialu numai cu materialulu pentru iluminare, materialu, care în țiera la noi e foarte puțin cunoscutu și întrebuintiatu. Acestă este parafinulu.

Înainte de a continuă mai departe, trebuie să notăm, ca articolulu se vede a fi conceputu înainte de publicarea în nr. 56 și asiă autorulu, după ce face introducerea de mai susu, e de părere, ca chiaru și la casu cându n'aru poté dá crediamentu sciriloru răspandite, totusi află cu cale a dá o deslucire asupr'a temei sale, și apoi continua mai departe :

„Înainte cu vre-o 35 de ani au aflatu Reichenbach din Brünn, facendu elu încercările cele memorabile asupr'a productelor de arsu din substantie animalice și de plante, ca în duhotu se afla o multime de materii produse prin o destilațiune uscata, dintre cari aici numai despre parafinu și creosotulu celu de atunci cunoscutu poté sa fia vorb'a. Insa cum s'au întemplat mai cu toate inventiunile nemtiesci, asiă și acestă au trebuit mai antăiu să calătorésca în strainatate, care strainatate au știutu să o cultive mai departe și să o exploreze.

„Numai atunci au fostu atențiunea nemților îndreptată asupr'a articolulu acestui de însemnatate, după ce rezultate splendide au aratat din destulu, ca parafinulu au devenitu o cestiune de viétia pentru Irland'a cea bogata de tofu (torfu) și scapatata în privinti'a averei, și e o satisfacere, ca fratele Michel (Nemti) de astadata negandu-se pe sine, s'au apucat cu entusiasmu de cestiunea acestă.

„Chiaru în același tempu, în care au începutu a intra parafinulu în viétia practica, au începutu a se latî dela Hamburg preste totă Germani'a uleulu mineralu din carbuni de pētra, ce se numesce adese și fotogenu (producatoriu de lumina). Pre lângă scumpetea cea mare a mijloceloru de traiu și cu deosebire a uleului nu e mirare, deca au facutu materiile aceste nōue sensatiune la toate econōmele de casa; adaugendu-se lângă impregiurările aratate și puterea și frumseti'a luminei fotogenulu și a parafinulu celui cu fatia de alabastru.

„Ramulu acestu nou de industria au aflatu priimire viia, cu deosebire în părțile acelea, unde se aflau straturi nefolosite de materii carbonice, ascunse în pamentu. Aici au contribuit apoi chemici harnici, barbati adapati în științele naturale împreuna cu capitalisti inteligenti la scōterea la lumina a tesauriloru, ce jaceau îngropati sub pamentu, la prefacerea lor în produse de pretiu și asiă la radicarea stărei materiali a țierei. Ce însemnatate au castigatu prin acestă cestiunea iluminării? Aceea, ca ea au devenitu o cestiune de viétia pentru multe țieri și preste totu s'au facutu unu factoru însemnatu de influentia binefacătoare asupr'a economiei populare ratiunale. Să considerăm ce de consecuintie momentōse voru mai resari după acestă.

„Toate trupurile, care sunt compuse din materii carbonice și de apa, se potu folosi spre producerea uleului mineralu, prin urmare și materiile animalice, deca cum-va acestea aru promite succese mai bune. Materiile aceste din urma inse s'au întrebuintiatu și se întrebuinteaza în cele mai diferite casuri, și asiă deca saru folosi și industri'a cea nouă de materialulu acestă, s'aru face foarte atarnătoare de înfrîntie dinafara. Nu va fi inse atarnătoare deca se va folosi de unu materialu, carele i sta la dispunere în totu tempulu și în câtatimi după placu, și prin care se da o însemnatate economiei natiunale. Industri'a acestă face materialulu iluminării neataratoriu de elementele naturei, pecandu fructele din cari scōtemu uleulu, și vitele din care ese seulu, sunt supuse la atâtea impregiurări naturale și comerciale, cari sunt de multeori și în defavōrea speculantiloru și în cea a consumentiloru. Pretiurile mijloceloru nōstre de iluminatu voru fi mai statornice și mai solide. Toate acestea se potu ajunge numai atunci, deca ramulu acestă de industria va folosi tesaurii morti ai pamentulu, eschidiendu materiile animalice (seulu) și chiaru și padurile, cari sunt cu multu mai pretioase și cari au unu pretiu cu multu mai însemnatu în economi'a naturei.

„Deca promite fabricatiunea de parafinu, cu carea merge mâna în mâna cea a uleului mineralu, succese asiă bune, poté deveni o cestiune de viétia pentru toate tinuturile, cari sunt sarace de industria, bogate însă de materialu carbonicu. E principiulu economiei natiunale, ca din ce are o materia să treacă prin mai multe graduri de prefacere, cu atâtă și influenti'a asupr'a popōreloru i e mai binefacătoare. Substantiele carbonice au pretiu și că materialu de arsu, însă că basa a multoru rami de fabrici, ele nu numai că dau rente mai mari, ci punu în miscare o multime de mâni omenesci, și apoi numai lucrulu e stălpulu principalu alu statelor și alu civilizatunei.

Prin introducerea materiei acestei nōue de arsu aru urmă și tiermurirea sematuriloru de plante uleose. De-si aru fi acestă urmare la noi, pentru presentu de puțină însemnatate, din cauza ca poporatiunea e încă destulu de rară și nu avem de a ne plânge asupr'a lipsei de pamentu producatoriu de bucate, totusi cugetandu la viitoriu, nu trebuie să desconsiderăm influenti'a ramului acestui de industria asupr'a sematuriloru de cereale. Pentruca pentru o țiera, a cărei poporatiune este deasă, și care are lipsa de cereale multe și în fine cărei i se detrage prin cultur'a uleului, tabacului și napiloru de zaharu, o câtatime însemnată de locu: este unu avantaju nepretiuibilu, cându prin unu altu ramu de industria i se poté recastigă pamentu pentru cultur'a cerealeloru. (Va urmă.)

Oradea mare, 8 Martiu 1865. Ori ce natiune, ce jace în întunecime și nesciintia, că să se potă aventă la gradulu culturai sale natiunale întru o proportiune cu celelalte popōre din giurul seu, are lipsa neîncungiurabila de factori atât spirituali cât și materiali, de ôrece un'a e propteauă și radimulu celu mai puternicu alu celelalte. Între natiunile de acestă sorte se poté numeră și natiunea română, carea până n dilele nōstre eră coplesită de servitutea cea mai crunta și nu se află mai nimenea, care să sacrifice materialminte pentru dens'a, că să o faca capace a scapă cu tempu de această trista positiune. Insa lauda providentiei! că de presinte se afla mai multi individi, cari că mecenati generosi conlucra cu poteri gigantice la luminarea și aventarea scumpei nōstre natiuni, că și ea să ajunga la o positiune dēmna de dens'a între natiunile conlocuitoare.

Dintre acesti barbati binemeritati de natiune unii contribuiescu cu spiritulu loru celu luminatu și luminatoriu, alții cu ajulōre materiale la edificiu celu maretu alu culturai, ce nesuesce natiunea nōstra a-lu construi.

Între acesti din urma cu totu meritulu trebuie să amintim iarasi și iarasi pre O. d. Nicolau Zsig'a negociatoriu în Oradea mare, unulu dintre cei mai zelosi mecenati ai natiunei nōstre, fundatorulu plinei de sperantia fundatiuni Zsigaiene la „st. Nicolau“, pentru a cărei edificare depuse, precum scie dejă totă lumea română, unu capitalu de 20,000 f. v. austr., carea pentru Românii ungureni e una asilu de scapare și o cale conducătoare la limanulu culturai și luminării poporulu; ale cărei radie esundătoare și până acum au strabătutu și în colib'a țieranulu român, crescendu-se întrens'a mladitie române, care voru produce fructu la tempulu seu, dintre cari câtiva și până acum servescu natiunei. *)

Scopulu Dlui fundatoru, precum scim din fonte sigura, e, că tractulu curtii, care cade în „strat'a gradinei“ să-lu radice aseminea celui din „strat'a magiara mare“, spre a cărui radicare în 1860 espensă 15,000 f. v. a. cu acea conditiune, că preste 15 ani să o tradee fundatiunei, venindu-i speșele îndereptu, că cu tempu să se prefaca în institutu puternicu pentru crescerea tineriloru studinti români.

Respectabilulu domnu, precum arata cu fapt'a, toate potterile si-le concentra la înflorirea și bunăstarea natiunei nōstre române, ce se vede din toate faptele DSele. Între altele e de însemnatu un'a: În tōmn'a anului trecut neîndestulindu-se cu denariulu pusu pe altariulu natiunei—necrutandu-si nici betranetiile nici speșele, făcū o caleoria în Romani'a pentru câștigarea spriginirei și patronirei susu numitei fundatiuni din partea fratiloru nostri de dincolo de Carpati. Resultatulu lu va spune tempulu. Mai departe cei mai multi persecutati de sorte totdeun'a si-afla refugiulu la venerabilulu mecenatu, precum tinerimea studinte, asiă și poporulu țieranu, fiindu nunu-mai patronulu fiiloru natiunei, ci și alu bisericei sele; cele mai multe comune greco-orientale potu multami generosulu D., ca nu-i plōua și ninge în cas'a Domnului, fiindu densi materialuminte supti până la osu de sōrtea cea de feru a trecutulu; anume: St. Miclosiulu român, loculu nascerei meritatulu barbatu, unde neavendu biserica turnu, făcū unulu pomposu din speșele sele proprie; opidulu Tinc'a, neavendu biserica, ma nici locu pentru dens'a, nestorele și mecenatele români și aci si-aretă zelulu cătră natiunea sea, că vre-o 50 familii, a căroru limba și religiune erau periclitate între Magiari, să nu se înstraineze de corpulu natiunei și bisericei stramosiesci, le cumperă fundu pentru biserica cu 500 f. v. a., la acestea mai adause încă 500 f. v. a. pentru zidirea bisericei, de bucuria, vedindu ca nu s'au stinsu în ei simtiulu român. Asemenea contribui multu la înnoirea bisericei din Comun'a Serbi. Pentru cari fapte maretie jure merito la potemu numi patronulu mai multoru biserici gr. or. și mecenate alu natiunei române. De aceea Românii bihareni lu și venerăza cu pietate și rōga pre Domnedieu să-i coroneze pasii cu laurulu celu nevesteditu alu nemoriei și să dea multi asemenea mecenati Româniloru. Unu juristu român.

*) Numa de i-aru servi mai bine decum i servescu încă multi din diregatorii români din Ungari'a! (Red.)

Bucovin'a.

Aflându de interesu mare pentru publicul nostru, ne încreâm a reproduce și noi opulu ce tractéza despre monastirile din Bucovin'a, a căruiprecuvenare o împartășirâmu după „Concordia“ in nr. trecut.

Privire repede, preste proprietățile monastiresci, din cari s'a formatu „FUNDULU RELIGIUNARU“ alu bisericei dreptcredincioșe resaritene din Bucovin'a.

Introducere.

§. 1. Numele monastirilor aflate în Bucovin'a, pe timpul, candu a venit asta provincia sub Imperati'a austriacă. Numerulu proprietăților, ce le avea peatunci'a fiecare monastire, și anulu intemeiaciunei fiacarei'a din ele.

La 2 luniu, 1777, se deslîpi provinci'a Bucovin'a de câtra Moldov'a, și se alatură la August'a Imperati'a a Austriei, în poterea tratatului încheiatu între Imperatés'a Austriei: MARIA TERESIA, și între sultanulu turcescu: ABDULHAMID, prin intrenantiulu austriacu Baronulu TUGUT, la Constantinian'a (Constantinopole) în anulu 1775. Pe atunci se află în Bucovin'a 24 de monastiri, dintre care fia-care si-avea proprietățile sale, din care se sustinea cu tôte cele trebuincioșe, și fia-care si-administră ea insasi proprietățile sale.

Acele 24 de monastiri și numerulu proprietăților lor se însemna aici; eara numele proprietăților, și alu darurilorilor acelor'a, se va însemna mai josu la loculul seu.

Numerulu curentu	Numele celor 24 de monastiri, ce au existatu mai de multu în Bucovin'a.	Numerulu proprietăților ce le-a avutu fia-care monastire.	Anulu, în care s'a întemeiatu fia-care monastire.
1	Monastirea: Moldoviti'a	54	1401
2	Episcopi'a: Radautiloru	7	1402
3	Monastirea: Petrautii	2	1446
4	„ Putn'a	59	1466
5	„ Voronetiulu	10	1480
6	„ Homorulu	19	1491
7	„ Sant-Ilie	12	1540
8	„ Suceviti'a	25	1578
9	„ Dragomir'n'a	19	1602
10	„ Solc'a	15	1615
11	„ Mamaesci	9	1663 și 1670
12	„ Horecea	14	1712
13	„ Luc'a	1	1747
14	„ Birésniti'a	1	1747
15	„ Iadov'a	4	1750
16	„ Iliescii	5	1747
17	„ Crisceateculu	2	1768
18	„ Ostr'a seu Barbescii	1	1776
19	„ Broscantii	2	1778
20	„ Voloc'a	1	N'amu aflatu până acum în care anu s'ar fi întemeiatu.
21	„ Visniti'a	1	
22	„ Corebniti'a	1	
23	„ Babinu	1	
24	„ Damostiea	2	

Deci după Estrasulu meu din protocolulu imperatescu despre însemnarea granitiei între Moldov'a și Bucovin'a, și după uricele și hrisóvele monastirei Moldoviti'a, tiparite în „Uricariulu“) Domnului Franciscu Adolf Vickenhauser, se află în asta provincia, pe timpul candu veni sub Austri'a, 24 de monastiri, cu 267 de proprietăți seu mosii, unele mai mari altele mai mici.

Din aste 24 de monastiri, precum se însemna în Siematismulu diecesanu din Bucovin'a din anulu 1864, erau 4. adeca: Petrautii, Mamaescii, Voloc'a și Visniti'a pentru calugaritie; eara celelalte 20 pentru calugari.

Observatiune. În Calendarulu Bucovinei din anulul acest'a: 1865, se publica monastirile, ce existara mai de multu în Bucovin'a, dimpreuna cu mosiele avute; însă de monastirea: Mamaescii nu se face nici pomenire.

*) Titul'a deplina a acestui „Uricariu foarte pretios“, care lu voui cită mai adese-ori în asta scrisóre, este:

Moldav'a, oder Beiträge zu einem Urkundsbuche für die Moldau und Bucovina, von Franz Adolf Wickenhauser. Wien; 1862.

Pretulu unui esemplariu este 1 f. v. a.

ci, în loculul ei, se pune monastirea: Schitululu mare, și se dice, ca: Mamaescii vechi și noi, din vecinătatea Cernautiloru, aru fi fostu numai mosii, daruite monastirii Schitululu mare. Insa în Siematismulu diecesanu bucovinenu din 1864, la fati'a 11, se însemna monastirea Mamaescii, éra nu Schitululu mare, și încă se dice acolo, ca monastirea Mamaescii a fostu pentru calugaritie. Apoi în Estrasulu meu din protocolulu imperatescu, nu este nici vorba de Schitululu mare, ci despre Mamaescii, la care monastire, precum vomu vedé mai josu la loculul seu, se afla însemnate noué proprietăți, că avute și stapanite odinora de dens'a. Acestu lucru are trebuintia de óre-si care lamuritiune. Monastirea: Schitululu mare încă a existatu, și s'a tinutu de monastirile Bucovinei, însă ea nu a fostu în Bucovin'a ci în Galiti'a: de aceea éca nu se afla însemnata nici în Protocolulu imperatescu, nici în Siematismulu diecesanu bucovinenu, ci numai în Calindariulu Bucovinei nu se scie cum s'a stracuratu între monastirile bucovinene, delaturandu pre cea de la Mamaescii. Unii dicu, ca monastirea Schitululu mare din Galiti'a aru fi fostu Mama monastiriloru bucovinene: Suceviti'a și Mamaescii, și acestea aru fi fostu numai Filiale acelei'a. Dar ast'a se pare lucru cam curiosu, fiindu se scie, ca monastirea Suceviti'a este mai batrana, decâtu Schitululu mare; căci Suceviti'a este întemeiatu la anulu 1578 de către Georgiu Movila, Metropolitulu și de către frate-séu, Marele Vornicu Ieremie Movil'a, carele după aceea s'a facutu și Domnu Moldovei, și a domnit 11 ani (1595—1606); éra monastirea Schitululu mare este întemeiatu la 1607 de către fiic'a lui Ieremie Movil'a Voda cea maritata după Hatmanulu Ilescu Stefanu Pototichi, cu scopu, că Dumnedieu sa ajute lui Pototichi, sa póta asiedia pre cumnatu-séu, mostenitoriulu legiuitu alu Domniei moldave, pre baietielulu Constantinu Movil'a, pe tronulu Domniei moldave, care i-lu rapise unchiu-séu Simeonu Movil'a cu nedreptulu. Asiá dara cum se potú întemplá, că monastirea cea mai tinerica: Schitululu mare, sa fia mama la cea mai batrana: Suceviti'a? Acest'a ar fi lucru cam nefirescu, dar ómenii totu spunu, ca ar fi fostu asiá; fiindu ca Schitululu mare si-a castigatu cu timpul mai multe averi decâtu celelalte monastiri. Apoi candu s'au desfiintiatu monastirile la 1784—1786, se scie, ca Calugarii dela Schitululu mare au fostu cei mai tînaci și mai dârji, și nu voiau odata cu capulu sa asculte de porunc'a imperatésca, carea le poruncia: sa parasca Schitululu mare și sa se stramute o parte din ei la monastirea Suceviti'a éra ceealalta la monastirea Dragomir'n'a. (Va urmă.)

Varietăți și noutăți de di.

(Distinctiune.) Mai Sea e. r. s'au înduratu prin p. n. scrisóre de cabinetu din 28. Feber. a darui Eppulu r. cat. transsilvanu Michailu Fogarasy de Gy. Miklos demnitatea de Consiliaru intimu fără taxe.

(Necrologu.) Mórtea iar a rapitu unu fiu bravu alu natiónei nóstre: pre professorulu gimnasiulu din Blasiu d. Ioann Stoianu, care, după o corespundintia a „G. Tr.“ în 23 Februariu a reposatu, în etate de 30 ani după ce dela p. elegeri încetase numai în 20 Februariu, devotatu fiindu cu totulu oficiulu seu celui nobilu. Fia i tierân'a usióra! —

Esamenele semestrale în Institutulu diecesanu au decursu în septemân'a trecuta sub presiulu P. Protopopu și Preside interimalu consist. Ioann Pannoviciu. —

Reuniunea „Victori'a“ din Clusiu, pentru assecurarea de focu, este concessiunata de în. regimu pentru totu cuprinsulu monarchiei austriace. —

Cultivarea bumbacului în Austri'a. Mai de multu se vorbesce, ca regimulu aru avé de cugetu a face încercări cu productiunea bumbacului în tierile de médiadi ale Austriei. O societate de capitalisti, între cari și D. Br. Popp cá Directoru alu torsariei celei mari din Pottendorf, au datu acuma o petitiune la ministeriulu de comerci, prin carea se róga a se pune planulu în lucrare, și se obléga a lucrá cu preferintia bumbaculu acest'a.

Din „viéti'a lui Cesare“ de Napoleonu, traductiunea germana, a esitu tomulu d'antâiu la C. Gerold la Vien'a în 9 Martiu c. n. Form'a esterióra sa fia foarte pompósa; pretiulu tom. I. 4 f. 50 cr. —

Fatia cu programulu magiaro-croaticu, publicatu în liniamentele lui și de noi în nr. din urma, declara acum d. Maximilianu Pric'a în oficiós'a „Agramer Zeitung“, ca acelu programu nu numai s'au încheiatu în Ianuariu 1861 între mai multe notabilități magiare și croate, ci manuscrisulu subscrisu de aceste notabilități se afla și astadi în mână densulu (Pric'a). Totdeodata însă constată, ca Cancelarulu aulicu croaticu de astadi, d. de Mazuranic, n'aluatu parte la compunerea acestui programu, din contra însă au participatu cele dóue personalități nenumite până acum, și anume Contele Iuliu Iankovic și d. Mirco Bogovic. Deák, dice d. Pric'a în declaratiunea sea, numai intratât'a are parte la acestu programu, încâtu i s'a cititu într'o conferintia în Pest'a, timpulul însă a fostu prea scurtu, pentru de a se fi potutu intruní barbatii respectivi asup'r'a lui; Deák sa fia declarat numai atât'a, ca nu se'nvoiesce cu principiulu espusu (dupa care Croati'a devine într'alta positiune fatia cu Ungari'a de cum a fostu din vechime). —

Principatele române unite.

Scirile, ce ve vinu din Roman'a deadreptulu, sunt de pu-cina insemnetate. Din Cameri abia aflamu din unu numeru mai prospetu alu „Reformei,” ca ele se ocupa cu indigenari si alte lucruri de felulu acest'a. Din diuare straine aflamu destituiri de amplotiati in massa. Asia spunu ca s'a destituitu colegiulu judecatoriloru dela curtea crimanala de apelatiune din Iasi, precum si celu dela tribunalulu din Neamtii. „Regeneratiunea” se pare a constata aceste sciri, pentruca face amintire de destituiri, de si nu le cualifica ca diuarele germane. Mai insemnatu lucru este proiectulu, ce are sa se propuna Camerei deputatiloru in privint'a drumuriloru de feru. De votarea proiectulu acestuia sunt atarnate si interesele nostre si asiá acceptamu cu incordare rezultatulu desbateriloru mentiunatulu proiectu. —

— O corespundintia din Bucuresci a diuariatulu „Journal de Constantinople” aduce intre alte si urmatoarele:

„Innoiri, cari in German'a, Franc'a si Angli'a ceru studii de ani intregi si de multe ori si incercari zadarnice, se adopteaza aici — in Bucuresci — prin o trasura de condeiu, fara de a se mai gandii cine-va si la modulu esecutarei. Asia aflamu din fola oficiala, ca dela 1 Maiu incolo isi reserva regimulu pentru sine monopolulu vinderei tabacului, fara de a ni se spune, unde sunt magazinele de depozitu si de manipulasiune. Unde e mai departe personalulu celu numerosu, care se recere la o intreprindere asiá de grandiosa? Unde sunt in fine cele 80 milioane lei, cari, in casulu celu mai favoritoriu, sunt de lipsa spre cumpararea tabaculu pentru mai multu de 1 1/2 milionu de fumatori. E adeveratu, ca espedientu s'aru afla si in privint'a acest'a, luandu-se refugiu la o societate engleza seu francésca, care aru aduce personalulu si aru lifera materialulu, garantandu-si tote spesele prin insusi monopolulu. O astfelu de societate, nu este nice o indoiela, va face o speculasiune cu multu mai sigura, decatu intreprinditorii de drumuri de feru, de sioséle si de poduri. —

La ingrigirea de vre-o 5—6000 familii, cari se ruineza prin decretulu acestu nou, precum si de sutele de mii de tierani, caroru li se curma prin legea cea noua unu ramu insemnatu alu economiei loru, nu se gandeste nimenea.

Eu ti-amu fostu scrisu si despre altu decretu, in urm'a carui post'a austriaca si cea rusésca ave numai decatu sa incete (ele functiunea si astadi) si pre cari avea sa le inlocuiesca serviciulu postalu moldo-romanu sub directiunea Dlu Liebrecht. Domnulu Liebrecht este deja directoru generalu alu posteloru si telegrafeloru din tiéra, care sunt asiá de bine administrate, incatu o depesia dela consulatulu francescu din Iasi are lipsa de 4 dile pana la sosirea ei in Bucuresci, asiá dara mai multu tempu, decatu trebue unuia ce are sa faca drumulu acesta pedestru, dupa cum prea nimeritu au observatu cancelariulu agentiei francesci Forey.

Ce atinge post'a de epistole, o epistola vine dela Iasi pana la Bucuresci in 7—8 dile, deca cumva nu se impede cu totul, ce se intempla de multeori.

Pe langa tote acestea, regimulu per fas et nefas apasa postele austriace si rusesci, vrendu sa le inlocuiesca cu cele administrate de Dlu Liebrecht, carele prin unu decretu, ce au aparutu in o foia oficiosa, este imputernicitu de a incheia conventiuni cu Austri'a, Russi'a si Serbi'a, ca delegatu alu Inaltimei Sale. Alegerea reprezentantulu acestuia arata, ca Principele Cuz'a doresce, ca pertractarile aceste momentose sa aiba unu sfersitu bunu.

— O fapta generosa si marinimosa ne referéza „Reforma” dupa Monitoriulu oficialu. Acest'a se cuprinde pe scurtu in aceia, ca soldatii, carii au fostu intrebuintati la ruptur'a ghiatiei de pe Dimbovit'a, competintia loru de lei 1275 o au daruitu saraciloru, prin midiolocirea municipalitatiei din Bucuresci.

Prospectu politicu.

Dupa unu telegramu alu oficiosei „Wiener Zeitung” Camer'a Romaniei se va nchide in 1/16 Martiu (Joi). Reprivindu asup'a activitatii ei, ea a fostu mai multu numai dupa obicei, decatu dupa adeveratele recerintie constitutiunale. Pote nu vomu gresi, deca o vomu numi inca astadi „camer'a tacerei,” si deca vomu profeti, ca numirea acest'a seu alt'a asemenea ei i va da si Istori'a, carea nu va ierta nici camerei acesta a sea portare servila si dependinte, dar cu atat'a mai putina guvernulu acestu absolutismu sub spoitur'a de constitutionalismu. D. Aricescu singuru a fostu acel'a, care a tinutu susu drapelulu libertatii si independintici sele de ablegatu alu natiunei. — Catu pentru starea mai speciala a lucruriloru, despre aceea amu referitu sub indatinat'a rubrica a principateloru.

Caus'a ducatelor germane, atatu de su-cita si de ostenitoare pentru scriitoriulu si cititorulu de diuarie,

se pare ca va mai face catu de curendu unu pasu inainte. Guvernulu prussescu, sub cuventu ca in privint'a succesiunei va sa intrebe pre sindicii sei de coróna, a traganatu deslegarea resoluta a causei catu a potutu, folosindu-se intr'aceea de unu provisoriu silitu pentru de a prinde radacina in Scheswig-Holstein. Acum candu crede ca aceste radacini sunt assecurate de ajunsu, face si pre sindicii sei sa fia gat'a cu elaboratulu loru si sa declare, ca Prussi'a are dreptu a-si incorpora ducatele. Ce positiune va lua Austri'a fatia cu acesta crescere a teritoriulu prussescu, inca nu se scie cu securitate; dar precum se vede din declaratiunile unoru barbati de stat ai Prussiei, acest'a e resoluta a merge inainte pe calea lupta, basandu-se pe aceea, ca Austri'a, fiindu amenintata de catra Itali'a, Ungari'a si Poloni'a, nu i se va pote opune cu sabia n mana, ca Russi'a carea inca lucra tocmai acum la annectarea Poloniei, nu-i va sta n cale, ca simpatiele Engliterei si ale Franciei pentru Dania le va multami prin concessiuni, ce le va face natiunaltatii danese in Schleswig-ulu de medianopte. Noi ca austriaci ne punemu aici cu deosebire un'a intrebare: ca adeca ore pentru ce a versatu statulu nostru banii sei, pentruce a versatu armat'a nostra sangele seu in anulu trecut?

Russi'a, diseram mai susu, tocmai acum lucra si ea la annectarea totala a Poloniei cu Russi'a. Pelanga tote apesarile si neindreptatirile, ce le descarca acestu statu despoticu asup'a nefericitei Polonie acum mai de o suta de ani, acest'a totu mai pastrase inca o umbra de autonomia, avendu administratiunea, justitia si instituttele sele mai nalte proprie. Russi'a insa, pelanga tota marimea si puterea sea, se pare ca nu se crede sigura, panacandu mai scie la spattele sele o Polonia cu viétia; de aceea totu mai pe fatia pasiesce cu planulu seu de incorporare perfecta, — unu planu, care principele Gortschakoff l'a spusu ambasadorulu francescu din Petropole fara reserva, adaugendu, ca Russi'a nu se pote reapropia de Franci'a, panacandu acest'a nu va inceta a mai vede in cestiunea polona o cestiune européna, ci numai o cestiune interna a Russiei. Ba se vorbia prin jurnale, ca Russi'a aru fi pretinsu si dela Austri'a a mai continua starea de assedia in Galiti'a pana atunci, panacandu incorporarea proiectata va fi dusa la deplinire; dar acest'a foile nostre, spre onorea nostra, o demintiescu.

Adresele camereloru francesce nu sunt cu multu altu ceva decatu nisce parafrase ale cuventulu de tronu. — Ministrulu de invetiamentu a predatu raportulu seu asup'a invetiamentulu gratuitu si obligatoriu, care insa o nota in monitorulu oficiosu lu privesce ca unu ce nepracticabilu inca. Messiculu cere imultirea armatei, neajungendu-i trupele de acum; se crede, ca se voru mai tramite 10,000 feciori. — Imperatulu patimesce de dorere de capu cumplita; Parisienii, cari totdeun'a sunt gat'a la glume, dicu, ca dorerea acesteia i-o facu — ministrii. — In 10 Martiu a reposatu unulu din cei d'antaiu barbati ai Franciei: ducele Morny, frate nelegiuitu alu Imperatulu, care dupace a portatu multe demnitati inalte, din an. 1857 incóce a fostu presedinte alu camerei legislative.

In camer'a italiana se desbate unu obiectu de mare insemnatate pentru cultura: adica stergerea pedepsei de morte. Ministrulu de justitia inca se declara pentru stergerea acestei pedepse, carea astadi e reclamata de tota Itali'a; dar crede, ca momentulu de fatia inca nu este potrivit pentru aducerea unei astfelu de legi. — De curendu a pierdut Itali'a doué personalitati insemnate pre barbatulu de statu Ridolfi si pre generalulu Pinelli, cel'a renumitu pentru ingeniulu seu, cest'a pentru crudimea, cu carea s'a portatu in Neapole dupa isgonirea regelui Franciscu II. —

In Constantinopole se pregatescu conferintie pentru desbaterea asup'a lucruriloru din Roman'a. De curendu arse o parte insemnata a capitalei torcesci.

Semintie de flori si legume,

trase acum din Erfurt, se afla in bolt'a subscriului, piéti'a mica, cas'a parochiala rom. cat.

Cataloge tiparite despre semintiele de fatia se dau in daru. **Ludovicu Reschner.**

Correspondintia.

Subscri'sa espeditura se vede constrinsa a aduce prin acest'a la cunoscint'a on. publicu, ca pentru, p. t. DD. ce au intardiatu pan'acum cu tramitarea abonamenteloru, nu e in stare de a mai servi cu esemplare complete dela inceputulu anului. — D. G. inv. in Cernata: S'a transmisu acum de doué ori la post'a din Satulungu; L. H. in Gh., Ne lipsesce. —

Espeiditur'a „Tel. Rom.”

Burs'a din Vienn'a	3/15 Martiu 1865.
Metalicele 5%	71 50
Imprumutulu nat. 5%	78 15
Actiile de banca	804
Actiile de creditu	105
Argintulu	109 50
Galbinulu	5 26.